

СИЛАБУС

курсу «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В МАЛОМУ БІЗНЕСІ»

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітня програма «Фінанси, митна та податкова справа»

Факультет/ кафедра, за якою закріплена дисципліна		Факультет управління фінансами та бізнесу/ кафедра фінансового менеджменту	
Ступінь вищої освіти		Магістр	
Статус дисципліни		Вибіркова навчальна дисципліна	
Семестр		Перший	
Форма навчання		Денна/заочна	
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин		4 кредити/120 годин	
Викладачі дисципліни		Сич Ольга Анатоліївна <i>к.е.н., доцент кафедри фінансового менеджменту</i>	
Контактна інформація про викладача		Профайл викладача курсу: https://financial.lnu.edu.ua/employee/sych-olha-anatolijivna Електронна пошта: olga.sych@lnu.edu.ua	
Консультації з питань вивчення дисципліни		Четвер: 14.00-15.00 год. (вул. Медової Печери, 53, ауд. 112)	
Мова викладання		Українська	
Сторінка курсу		https://financial.lnu.edu.ua/course/finansovuj-menedzhment-u-malomu-biznesi	

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Коротка анотація дисципліни	<p>Малий бізнес – найбільш масова, динамічна та гнучка форма ділового життя зі своїми закономірностями розвитку та особливостями. Мале підприємництво є обов'язковим елементом ринкової економіки, двигуном економічного та науково-технологічного прогресу в суспільстві, важливим стабілізаційним механізмом і засобом реалізації особливого підприємницького потенціалу населення.</p> <p>Ключовими перевагами малого бізнесу є можливість реалізації власної підприємницької ідеї, створення робочих місць. Саме тому володіти базовими знаннями у сфері управління малого бізнесу, зокрема щодо його фінансових аспектів, є корисним та необхідним для фахівців економічних і фінансових спеціальностей.</p>
Мета дисципліни	<p>Предметом дисципліни є теоретичні концепції та методологія формування і використання фінансових ресурсів суб'єктами малого бізнесу.</p> <p>Метою вивчення дисципліни надання студентам магістрам необхідних теоретичних основ, методичних підходів і практичних навичок щодо побудови системи фінансових механізмів формування і використання фінансових ресурсів у малому бізнесі, виходячи з притаманних йому особливостей.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни - з'ясувати роль малого бізнесу в економіці країни, окреслити його особливості, переваги і недоліки;</p> <ul style="list-style-type: none">– ознайомити студентів з особливостями фінансів малих підприємств;– розглянути альтернативні джерела формування фінансових ресурсів суб'єктами малого бізнесу;– окреслити пріоритетні завдання і проблеми фінансової діяльності,

	<p>виходячи з особливостей суб'єктів малого бізнесу;</p> <ul style="list-style-type: none"> – розглянути загальні вимоги до фінансового планування на малих підприємств; – з'ясувати основні види ризиків, з якими стикаються малі підприємства, у першу чергу фінансові; – сформуванню системне бачення державної фінансової підтримки розвитку малого підприємництва.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Господарський кодекс України в редакції від 22.03.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4618-17 2. Податковий кодекс України (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 3. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва» від 22 березня 2012 р. № 4618-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4618-17 4. Закон України «Про сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 10 червня 2012 року № 2157 – 14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakonz.rada.gov.ua/laws/show/2157_14 5. Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» від 1 липня 2014р. № 1555-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1555-18. 6. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015. 7. Постанова КМУ від 12 грудня 2011 р. «Про утворення Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу». 8. Білик М.Д., Білик Т.О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування. Монографія / М.Д. Білик, Т.О. Білик. – К.: ТОВ «Пан Тот»Ю, 2012. – 280 с. 9. Боцьора Л.О. Фінансовий механізм розвитку малого підприємництва в Україні. : Дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / Львівський національний економічний ун-т імені Івана Франка. – Львів., 2015. – 272 с. 10. Буряк Л. Д. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі: навч. посібн. / Л. Д. Буряк. – К.: Вид-во «КНЕУ», 2007. – 423 с. 11. Ван Хорн Дж. К. Основи управління фінансами: Пер. с англ. / Гл. ред. сериї Я.В.Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800 с. 12. Варналій З. С. Мікрокредитування малого підприємництва / З. С. Варналій, С. Г. Дрига, Л. Л. Та рангул. – Ірпінь : НУДПСУ, 2008. – 144 с. 13. Диба О. Інвестиційне кредитування середнього і малого підприємництва у зарубіжних країнах / О. Диба, О. Домерат // Ринок цінних паперів України. – 2011. – № 3/4. – С 53-60. 14. Європейська Хартія малих підприємств від 19 червня 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_860. 15. Акт малого бізнесу для Європи (Small Business Act for Europe) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu/lexuriserv/lexuriserv. 16. Євтух О.Т. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.Т. Євтух, О.О. Євтух. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 407 с. 17. Пасінович І.І. Регіональні аспекти активізації підприємництва / І.І. Пасінович, І.Ф. Ясіновська // Науковий вісник Херсонського університету. – Херсон, 2015. – Вип. 13. – Ч. 1 : Економічні науки. – С. 114–118. 18. Сич О.А. Аналіз впливу інституційного середовища на розвиток малого та середнього підприємництва / О.А. Сич, І.І. Нітман // Проблеми і перспективи економіки та управління : науковий журнал / Чернігів. нац. технол. ун-т. – Чернігів : ЧНТУ, 2017. – № 2 (10). – С.111-118 21. Сич О.А. Фінансова стратегія постпромислових міст / О.А. Сич // Формування ринкової економіки в Україні: Наук. зб. Львів. ун-ту. 2018. - №

	<p>39 С.198-205.</p> <p>22. Сич О. А. Перспективи кредитування малого бізнесу державними банками [Текст] / О. А. Сич, К. І. Дьокіна // Молодий вчений. — 2018. — №1. С.982-986. - http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/1/227.pdf</p> <p>23. Сич О. А. Сучасний стан та умови кредитування малого та середнього бізнесу в Україні [Текст] / О. А. Сич, І. І. Волос // Молодий вчений. — 2018. — №2.- С.421-424. http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/2/99.pdf</p> <p>24.Фінансовий менеджмент : навч. посіб./ [Васьківська К. В., Сич О. А.] . – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с.</p> <p>25. Sych O. Regional aspects of the development of of Small and Medium-sized Enterprises.The WSB University in Poznan Research Journal 2019, Vol. 87, No. 4 P.93-101.</p>								
Обсяг курсу	<table> <tr> <td>Аудиторні години:</td> <td>32 з них:</td> </tr> <tr> <td>лекції</td> <td>16 годин</td> </tr> <tr> <td>практичні заняття</td> <td>16 годин</td> </tr> <tr> <td>самостійна робота</td> <td>88 годин</td> </tr> </table>	Аудиторні години:	32 з них:	лекції	16 годин	практичні заняття	16 годин	самостійна робота	88 годин
Аудиторні години:	32 з них:								
лекції	16 годин								
практичні заняття	16 годин								
самостійна робота	88 годин								
Очікувані результати навчання	<p>В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:</p> <p>а) знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – кількісні та якісні критерії ідентифікації суб'єктів малого підприємництва; – характерні особливості малих підприємств та їх вплив на фінансово-господарську діяльність; – теоретичні основи формування і використання фінансових ресурсів суб'єктами малого бізнесу; – внутрішні і зовнішні джерела формування фінансових ресурсів малих підприємств; – види і форми фінансових планів, які доцільно використовувати на малих підприємствах; – основні види державної фінансової підтримки малого бізнесу, зокрема застосування спрощеної системи оподаткування. <p>б) уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – обґрунтовувати раціональні рішення щодо вибору джерел фінансування для малого бізнесу; – давати рекомендації щодо використання фінансового планування на малому підприємстві; – оцінювати фінансовий стан малого підприємства на підставі його фінансової звітності; – діагностувати симптоми фінансової кризи та окреслювати можливі шляхи її подолання; – давати критичну оцінку заходам регуляторної політики, що стосуються фінансових аспектів діяльності малих підприємств. 								
Ключові слова	Малий та середній бізнес, фінансовий менеджмент, державна підтримка МСБ, фінансування та оподаткування МСБ, управління фінансуванням інновацій та інвестицій МСБ								
Формат курсу	Проведення лекцій, семінарських та практичних занять, консультацій.								
Теми	<p>Тема 1. Особливості малого бізнесу та його роль в економічній системі держави</p> <p>Тема 2. Фінансові ресурси малого бізнесу та джерела їх формування</p> <p>Тема 3. Зовнішні джерела фінансового забезпечення малого бізнесу та особливості його кредитування</p> <p>Тема 4. Основні напрями управління фінансовими ресурсами на малих підприємствах та особливості оподаткування малого бізнесу</p> <p>Тема 5. Фінансове планування у малому бізнесі та проблеми забезпечення стійкого фінансового стану малих підприємств</p> <p>Тема 6. Фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності суб'єктами малого бізнесу</p> <p>Тема 7. Державна фінансова підтримка малого підприємництва</p> <p>Тема 8. Фінансові ризики малого бізнесу та їх прогнозування</p>								

Підсумковий контроль, форма	Поточний контроль/ екзамен.
Пререквізити	«Економіка підприємства», «Менеджмент», «Фінанси підприємств», «Фінансовий аналіз», «Фінансовий менеджмент».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Навчальна дискусія, лекції-візуалізації, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозковий штурм, імітаційна ділова гра, захист кейсів
Необхідне обладнання	Проектор, роздаткові матеріали, підключення до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання	<p>Оцінювання проводиться за <u>100-бальною шкалою</u>.</p> <p>Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - практичні (семінарські)/самостійні 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість – 50 балів. - контрольна робота (модуль): 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість – 50 балів <p>Підсумкова максимальна кількість – 100 балів.</p> <p>Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – 20% від визначених балів за даний вид роботи. Студенти виконують декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Перескладання (модулів, контрольних робіт) відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, довідка про стан здоров'я).</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності: списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Політика щодо відвідування: Відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських занять курсу) є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин) навчання може відбуватись в он-лайн формі. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Уся література, яка викладачем надається виключно в освітніх цілях, є без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>
Питання до екзамену	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хто відноситься до суб'єктів малого підприємництва в Україні? 2. Дайте визначення малого підприємства. 3. Які основні нормативно-правові акти регулюють різні аспекти діяльності суб'єктів малого бізнесу в Україні? 4. Яку роль малий бізнес відіграє в економіці держави? 5. Вкажіть кількісні та якісні критерії малого бізнесу. 6. В яких організаційно-правових формах може функціонувати малий бізнес? 7. Розкрийте фінансово-організаційні переваги і недоліки малих підприємств. 8. З ким мале підприємство може мати фінансові відносини і з приводу чого? 9. Вкажіть особливості фінансового управління в малому бізнесі. 10. Якими критеріями в першу чергу керується менеджер при прийнятті фінансових рішень в малому бізнесі? 11. Що таке фінансові ресурси і яке їх призначення? 12. Дайте визначення прибутку та вкажіть його значення для малого підприємства. 13. Яким чином може використовуватись прибуток на малому підприємстві? Хто приймає рішення про розподіл чистого прибутку? 14. З яких джерел можуть формуватися фінансові ресурси малого підприємства?

15. Вкажіть джерела утворення власного капіталу малого підприємства.
16. У чому полягають особливості кредитування суб'єктів малого бізнесу комерційними банками?
17. У чому сутність мікrokредитування суб'єктів малого підприємництва?
18. Що таке кредиторська і дебіторська заборгованість підприємства?
19. Що таке лізинг та яке його значення у формуванні основного капіталу малих підприємств?
20. У чому переваги лізингу перед кредитом?
21. Охарактеризуйте франчайзинг як форму ведення малого бізнесу.
22. В чому переваги і небезпеки франчайзингу?
23. Яка мета запровадження спрощеної системи оподаткування для малого бізнесу?
24. Чим керується підприємець, обираючи загальну або спрощену систему оподаткування?
25. Вкажіть переваги і недоліки спрощеної системи оподаткування для малих підприємств і для держави.
26. Особливості податкового планування в малому бізнесі.
27. Форми та основні вимоги до фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва.
28. Вкажіть основні індикатори фінансового стану малого підприємства.
29. Чистий оборотний капітал малого підприємства та оптимізація його розміру.
30. Що означає платоспроможність підприємства і чим небезпечно її порушення?
31. Які симптоми фінансової кризи на малому підприємстві та шляхи їх усунення?
32. Які форми і види фінансових планів можуть складатись підприємствами малого бізнесу?
33. Охарактеризуйте бюджетування як форму фінансового плану та інструмент управління фінансовими ресурсами малого підприємства.
34. Зведений бюджет малого підприємства: структура і порядок складання.
35. Які результати впровадження бюджетування на малому підприємстві можуть бути досягнуті?
36. Місце фінансового плану в бізнес-плані.
37. Планування вхідних і вихідних грошових потоків малого підприємства: завдання і порядок здійснення.
38. Проблеми інвестиційної діяльності у малому бізнесі та критерії інвестицій у малі підприємства.
39. Вкажіть можливі джерела фінансування інвестиційних проектів.
40. Види інновацій у малому бізнесі, їх значення та можливості фінансування.
41. Інфраструктура прямої підтримки інновацій.
42. Стартапи та джерела їх фінансування.
43. Які фінансові ризики найбільш характерні для малого бізнесу?
44. Які методи управління фінансовими ризиками може використовувати мале підприємство?
45. Страхування фінансових ризиків суб'єктами малого бізнесу.
46. Необхідність і форми державної фінансової підтримки розвитку малих підприємств.
47. Централізовані фонди фінансової підтримки малого бізнесу, порядок їх формування і використання.
48. Підтримка розвитку малого підприємництва на державному та регіональному рівнях.
49. Шляхи використання пільгового кредитування господарської діяльності малих підприємств.
50. Зарубіжний досвід державної фінансової підтримки розвитку малого бізнесу та можливості його використання в Україні.

Опитування

Опитування проводиться на семінарських та практичних заняттях у вигляді

(есе, вирішення кейсу), тестові завдання, доповіді та презентації.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тиж-день	Тема	Форма заняття/ години	Результати навчання	Завдання
1	2	3	4	5
1/2	Особливості малого бізнесу та його роль в економічній системі держави	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	Знати економічний зміст і місце малого бізнесу в ринковій економіці, кількісні та якісні критерії малого бізнесу. Опанувати види малих підприємств. Аналізувати організаційно-правові форми малого бізнесу та фінансово-організаційні переваги і недоліки малих підприємств.	Тестові завдання. Виконання самостійної роботи. Розв'язок задач. Есе. Кейси. Доповіді та презентації
3/4	Фінансові ресурси малого бізнесу та джерела їх формування	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	Знати економічний зміст фінансових ресурсів, значення фінансового забезпечення для функціонування і розвитку суб'єктів малого бізнесу. Опанувати поняття власного і позикового капіталу підприємства, джерела формування фінансових ресурсів суб'єктами малого бізнесу. Вміти визначати початковий капітал на момент створення малого підприємства. Аналізувати прибуток як основне джерело самофінансування малого підприємства.	
5/6	Зовнішні джерела фінансового забезпечення малого бізнесу та особливості його кредитування	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	Знати зовнішні джерела формування фінансових ресурсів Розуміти формування фінансових ресурсів малих підприємств за рахунок кредитів комерційних банків. Аналізувати кредитоспроможність малих підприємств. Опанувати механізм отримання мікро-кредиту, сутність лізингу та міжнародного фінансування.	
7/8	Основні напрями управління фінансовими ресурсами на малих підприємствах та особливості оподаткування малого бізнесу	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	Володіти особливостями управління фінансами в малому бізнесі та його пріоритетні напрями. Знати критерії оцінки фінансових рішень в малому бізнесі. Аналізувати податкове навантаження на бізнес, обирати систему оподаткування МСБ.	
9/10	Фінансове планування у малому бізнесі та проблеми забезпечення стійкого фінансового стану малих підприємств	Лекція/ практична 2 год./2 год.	Знати бюджетування як форму короткострокового фінансового плану та інструмент управління фінансовими ресурсами малого підприємства. Вміти організувати бюджетування на малому підприємстві. Аналізувати зведений бюджет малого підприємства: структура і порядок складання. Знати місце фінансового плану в бізнес-плані. Вміти здійснювати фінансові обґрунтування в бізнес-плані, планувати вхідні і вихідні грошові потоки малого підприємства. Аналізувати фінансовий стан, обчислювати основні індикатори фінансового стану малого підприємства.	
11/12	Фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності суб'єктами малого бізнесу	Лекція/ семінар 2 год./ 2год.	Знати проблеми доступу малих підприємств до інвестиційних ресурсів та шляхи їх подолання. Вміти визначати види інновацій у малому бізнесі. Опанувати інфраструктуру прямої підтримки інновацій. Аналізувати стартапи та джерела їх фінансування.	
13/14	Державна фінансова підтримка малого підприємництва	Лекція/ семінар	Знати форми державної фінансової підтримки розвитку малих підприємств. Опанувати шляхи використання пільгового	

		2 год./2 год.	кредитування господарської діяльності малих підприємств з державними гарантіями. Аналізувати зарубіжний досвід державної фінансової підтримки розвитку малого бізнесу.	
15/16	Фінансові ризики малого бізнесу та їх прогнозування	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	Знати сутність, причини та джерела ризику у бізнесі. Опанувати основні ризики в малому бізнесі та управління ризиками на підприємстві. Аналізувати шляхи нейтралізації фінансових ризиків суб'єктами малого бізнесу, зокрема можливості страхування бізнесу. Вміти ідентифікувати фінансову кризу та загрозу банкрутства.	